

Korte mededelingen

Ergates faber (Coleoptera: Cerambycidae), een bijzondere vondst in Noord-Brabant

Op 16 augustus 2004 brachten mevrouw G. van Rijsingen en de heer L. Jansen bij het Milieu Educatie Centrum te Eindhoven (MECE) twee boktorren uit Aalst, gemeente Waalre. Men vermoedde dat het om een bijzondere vondst ging. De kevers waren een dag eerder in hun achtertuin aangetroffen (AC 161-379). Collectiebeheerder Gijs C. Kronenberg detemineerde beide 47 mm grote kevers als ♂♂ van de boktor *Ergates faber* (Linnaeus) en informeerde mij over deze vondst. Tot ieders verbazing brachten beide vindsters op 14 september nog een 50 mm groot ♀ exemplaar dat die dag was gevonden.

Alle kevers zijn kort na hun dood en in redelijk goede staat gevonden in een met water gevulde plantengieter, welke direct onder een grote aan de buitenmuur bevestigde sterke straallamp stond. Deze lamp gaat automatisch aan bij zonsondergang. De vondsten zijn ondergebracht in de collectie van het MECE onder collectie nummers 2004-01275 (♀) en 2004-01276 (♂♂).

In oktober heb ik de vindplaats bezocht op zoek naar het hout waarin de larven zich ontwikkeld hadden, echter zonder resultaat. De vragen waarom juist deze lichtbron in een woonwijk de kevers heeft aangetrokken en of de lichtsterkte en golflengte van invloed zijn blijven onbeantwoord. De woonwijk grenst aan een gebied dat tot voor 30 jaar aan de noordzijde met voornamelijk loofbos en aan de oostzijde overwegend met naaldhout was begroeid.

Ergates faber (figuur 1) wordt door Brakman (1966) uitsluitende gemeld uit de provincie Limburg. In de collectie van het Zoologisch Museum te Amsterdam (ZMAN) bevinden zich exemplaren van Eygelshoven (14 viii.1936, leg. C. Wil-

Figuur 1. *Ergates faber*, ♂ (links; 15 augustus 2004, Aalst) en ♀ (rechts; 14 september 2004, Aalst).
Ergates faber, ♂ (left; 15 August 2004, Aalst) and ♀ (right; 14 September 2004, Aalst).

lemse) en Elsloo (viii.1937, leg. Beckers). Een meer recente vondst werd gedaan te Eemdijk, provincie Utrecht (vi.1988, leg. C. Krüger). Deze kever werd gevonden in een houtzagerij en is zeer waarschijnlijk niet inlands.

Volgens Niehuis (2001) komt *E. faber* voor in Europa van het Middenlandse-Zeegebied over Frankrijk en Duitsland tot het zuiden van Zweden, de Baltische Staten en Polen. De soort is niet bekend van Denemarken. In het Middellandse-Zeegebied komt *E. faber* voor van Noord Afrika tot Turkije. Het mannetje is roodbruin van kleur met twee opvallend glanzende en verhoogde plekken op het halsschild. De sprietten zijn iets langer dan het lichaam. Het vrouwtje is zwartbruin gekleurd en heeft veel kortere sprietten.

Volgens Klausnitzer (1981) worden de lange bruine eieren direct in het spinhout gelegd. In het eerste levensjaar bereiken de larven een lengte van 30-40 mm, in het tweede jaar is hun lengte bijna verdubbeld. In het derde jaar, waarin de verpopping onder het houtoppervlak plaatsvindt, bereiken ze zelfs een lengte tot 120 mm. De larve leeft uitsluitend in dood naaldhout dat volkomen in molm wordt omgezet. In het noordelijke deel van het verspreidingsgebied leven de larven voornamelijk in stronken van de den *Pinus silvestris*.

Gezamenlijk voorkomen met de Cerambycidae *Arhopalus rusticus* (Linnaeus) en *Corymbia rubra* (Linnaeus) is vastgesteld (Klausnitzer 1981). Deze kevers hebben gemeen dat ze onregelmatige gangen in het hout maken. Volwassen *E. faber* zijn van eind juni tot medio september waargenomen. Ze zijn nachtactief en verschuilen zich overdag achter loszittende schors of in boomholten. Met afmetingen tussen 25 en 60 mm zijn het daarmee Nederlands grootste boktorren.

Dankwoord

Mevrouw Van Rijsingen en de heer Jansen (Aalst-Waalre), evenals Gijs C. Kronenberg (MECE) en Ben Brugge (ZMAN) bedank ik voor hun melding en bijzondere medewerking, waardoor deze vondst onder de aandacht kon worden gebracht.

Literatuur

- Brakman PJ 1966. Lijst van Coleoptera uit Nederland en het omliggend gebied. Monographieën van de Nederlandsche Entomologische Vereeniging 2: i-x, 1-219
- Klausnitzer B & Sander F 1981. Die Bockkäfer Mitteleuropas: Cerambycidae. Die Neue Brehm-Bücherei : 3-224. 2., verbesserte Auflage.
- Niehuis M 2001. Die Bockkäfer in Rheinland-Pfalz und im Saarland. Fauna und Flora in Rheinland-Pfalz, Beiheft 26: 1-604.

Dré Teunissen
Strausslaan 6
5251 HG Vlijmen
dre.teunissen@zonnet.nl

Summary

Ergates faber (Coleoptera: Cerambycidae), a remarkable find in Noord-Brabant

In August and September 2004 three individuals of *Ergates faber* were found in a city garden in Aalst. A thorough search for the wood in which larvae may have developed remained unsuccessful. Until now, the species was known only from a few individuals collected in The Netherlands.